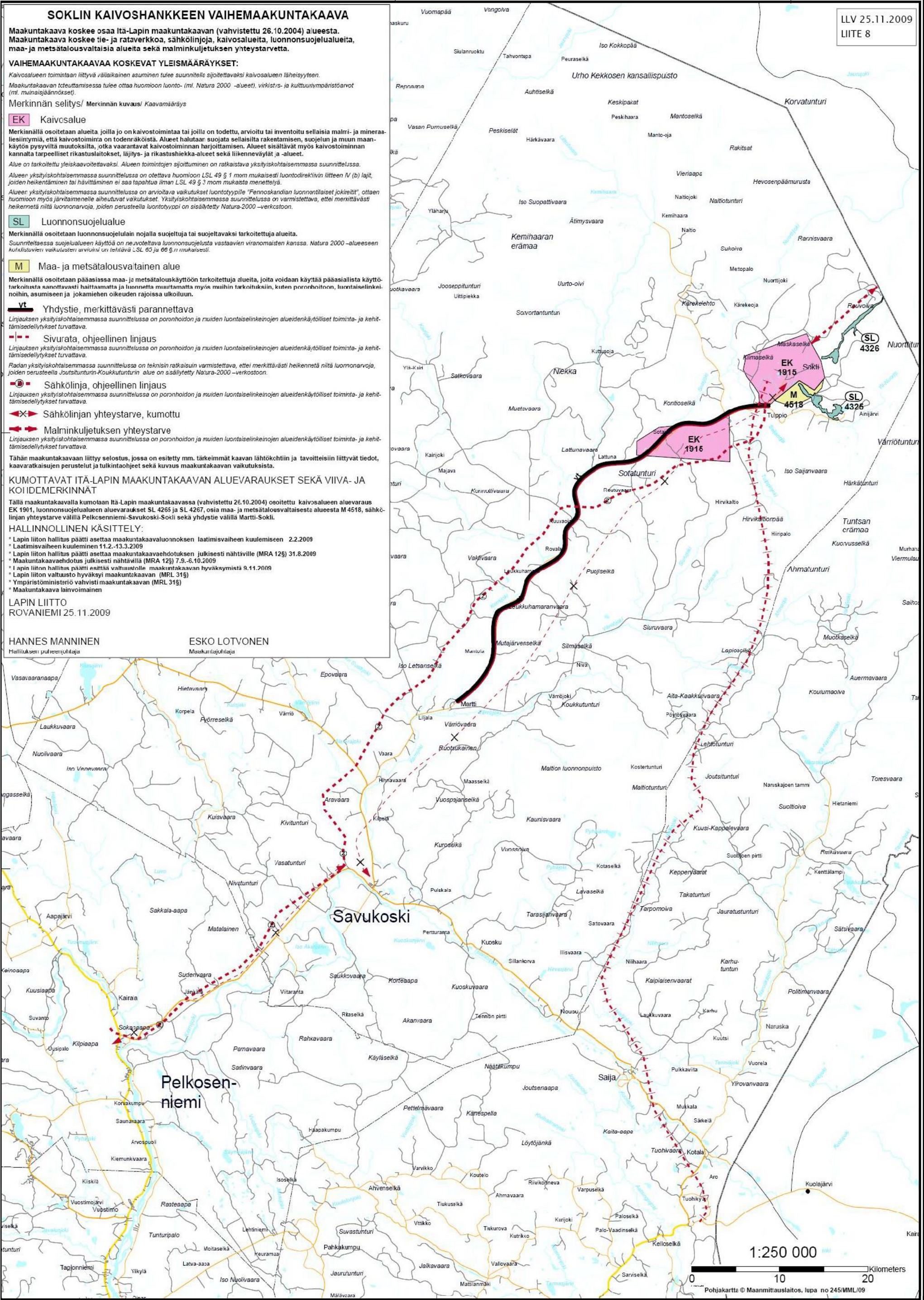
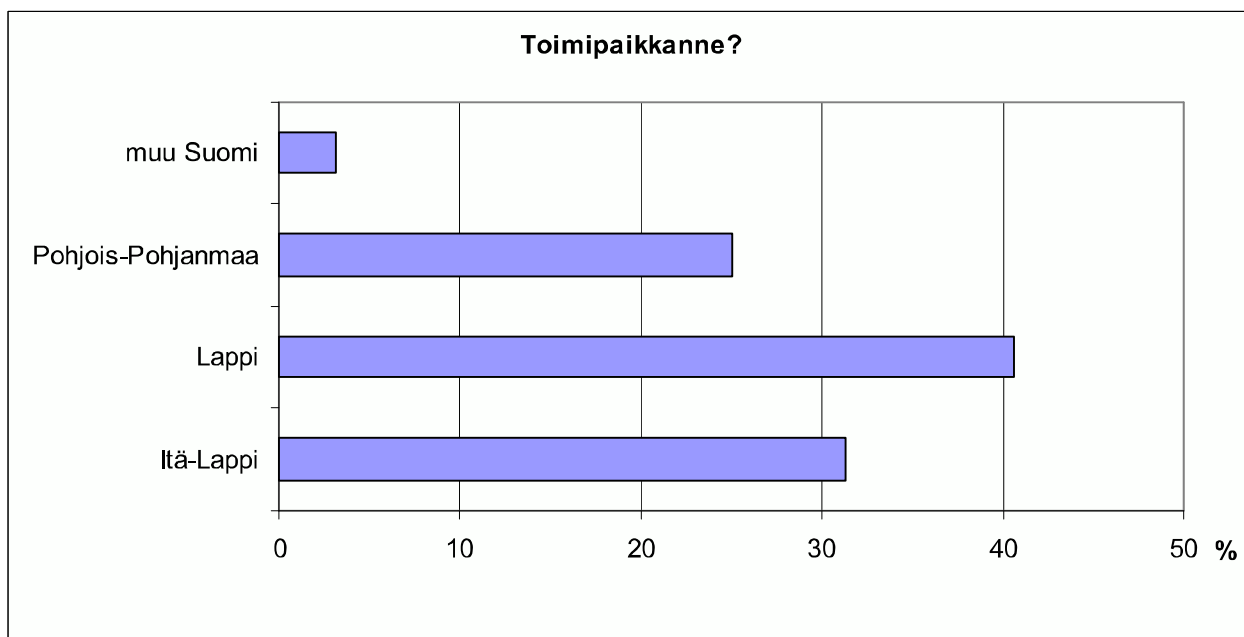
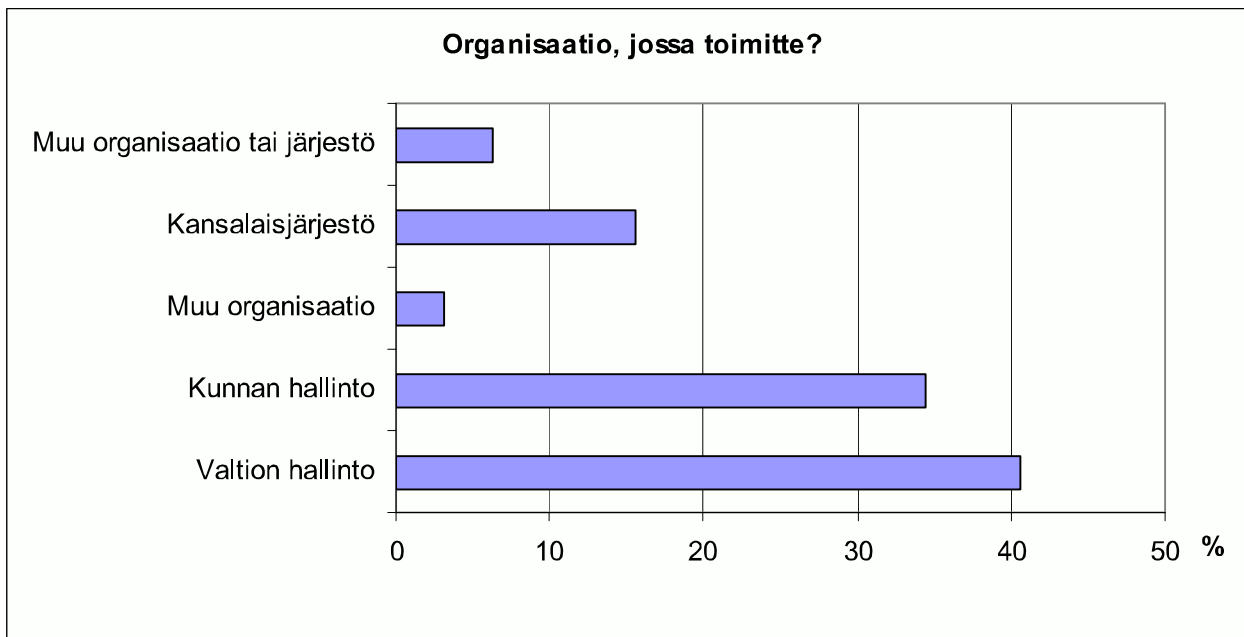
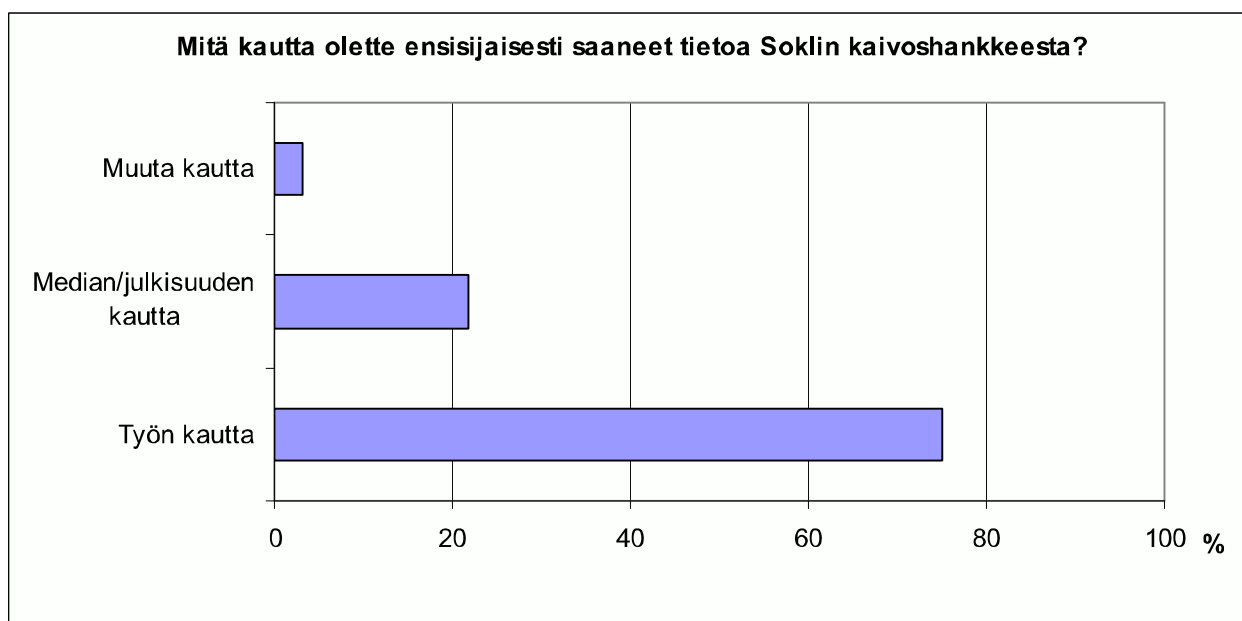
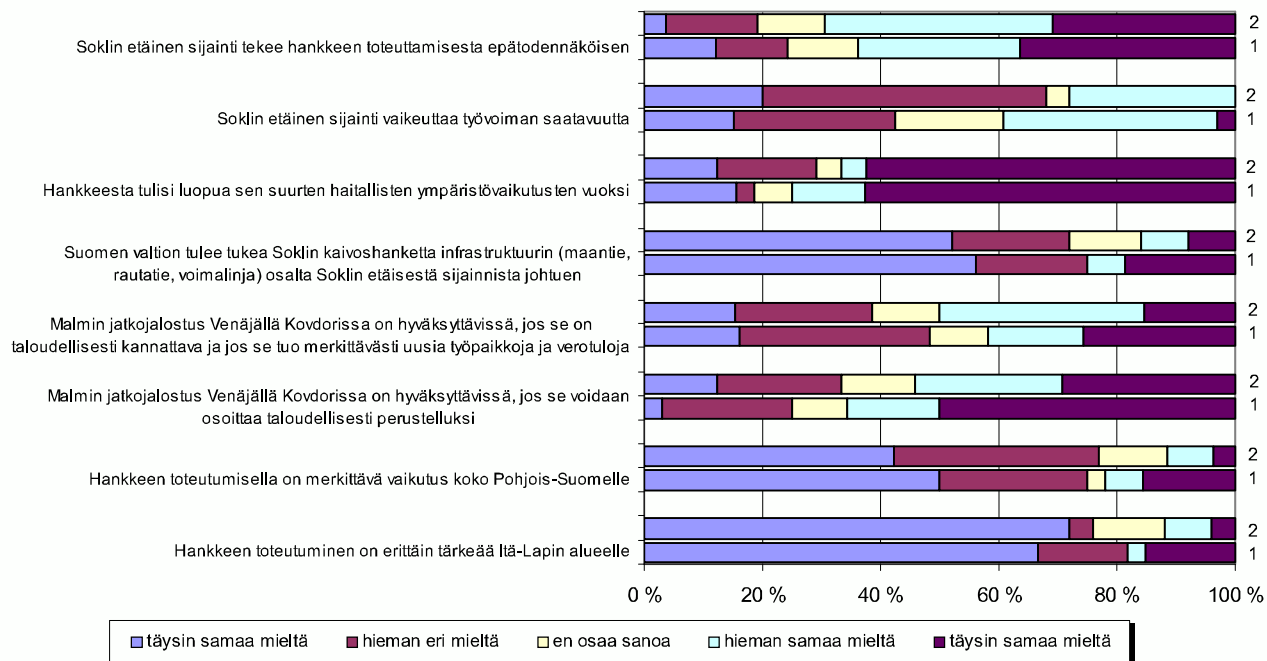

Webropol-kyselyjen tulokset, monivalintavastausten vertailu:

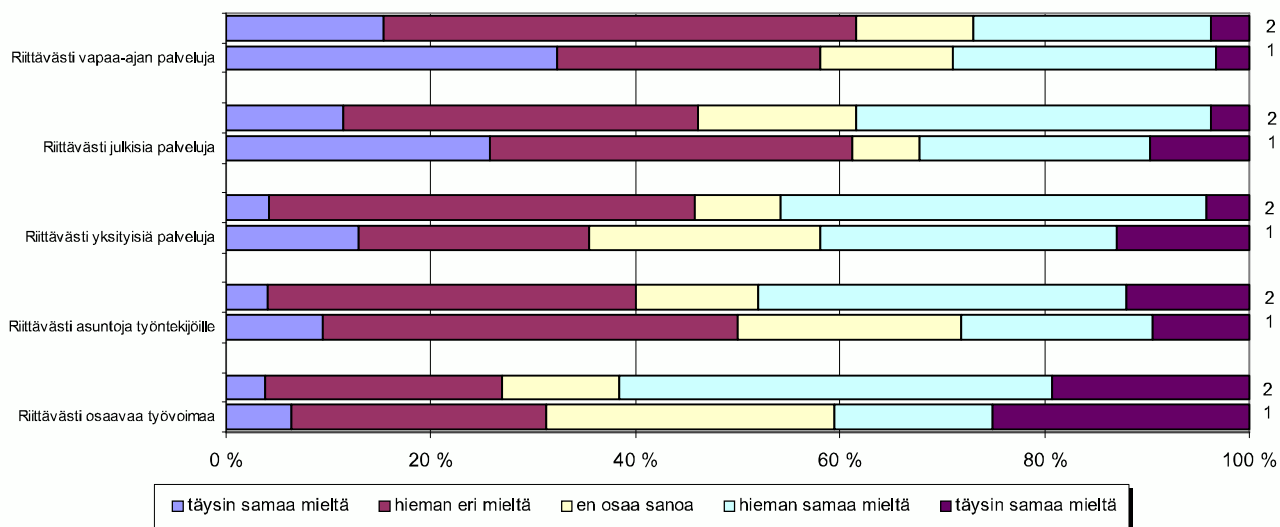

Millainen käsitys teillä on Soklin kaivoshankkeesta ja sen merkityksestä?

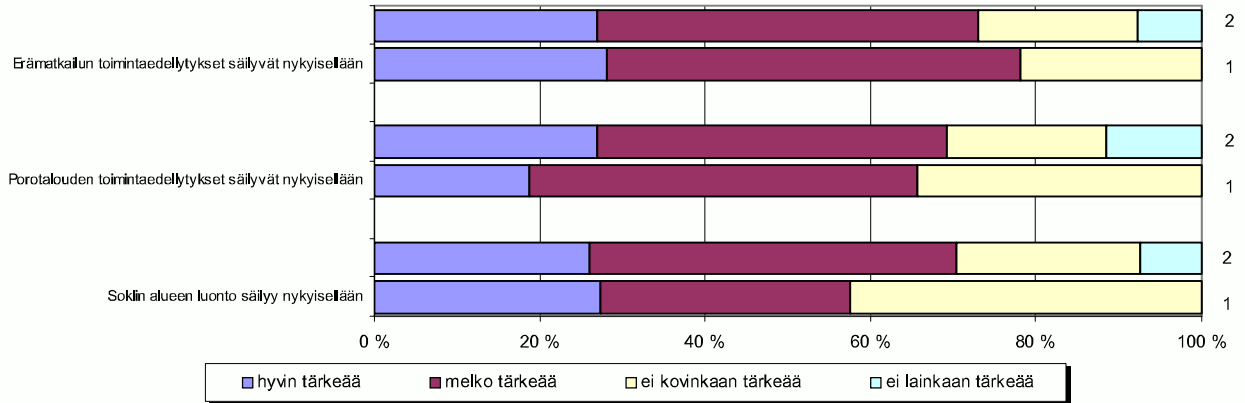
1= pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat 2= YVA-ryhmät

Mitkä seuraavista osatekijöistä Itä-Lappi mielestänne tarjoaa Soklin kaivoshankkeelle?

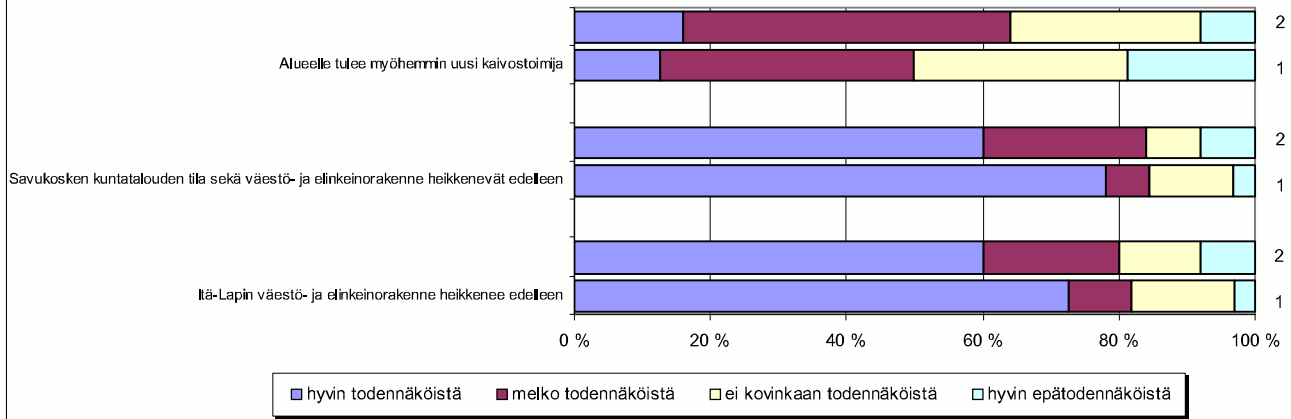
1= pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat 2= YVA-ryhmät

0-vaihtoehto: Miten tärkeänä pidätte seuraavien asioiden toteutumista?

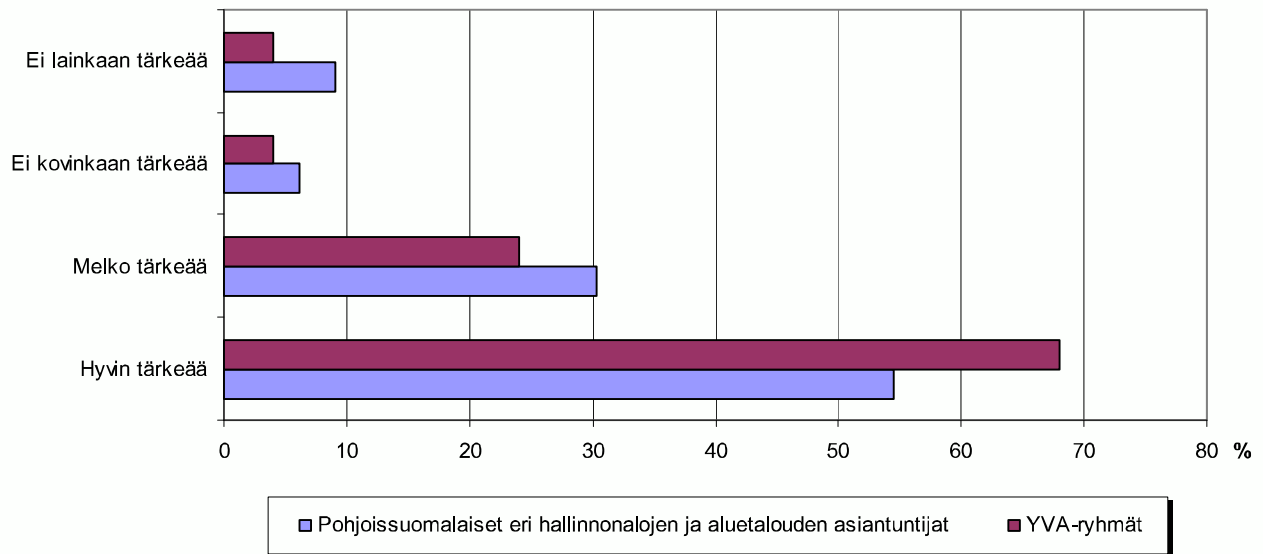
1= pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat 2= YVA-ryhmät

0-vaihtoehto: Miten todennäköisenä pidätte seuraavien asioiden toteutumista, jos kaivosshanke ei toteudu?

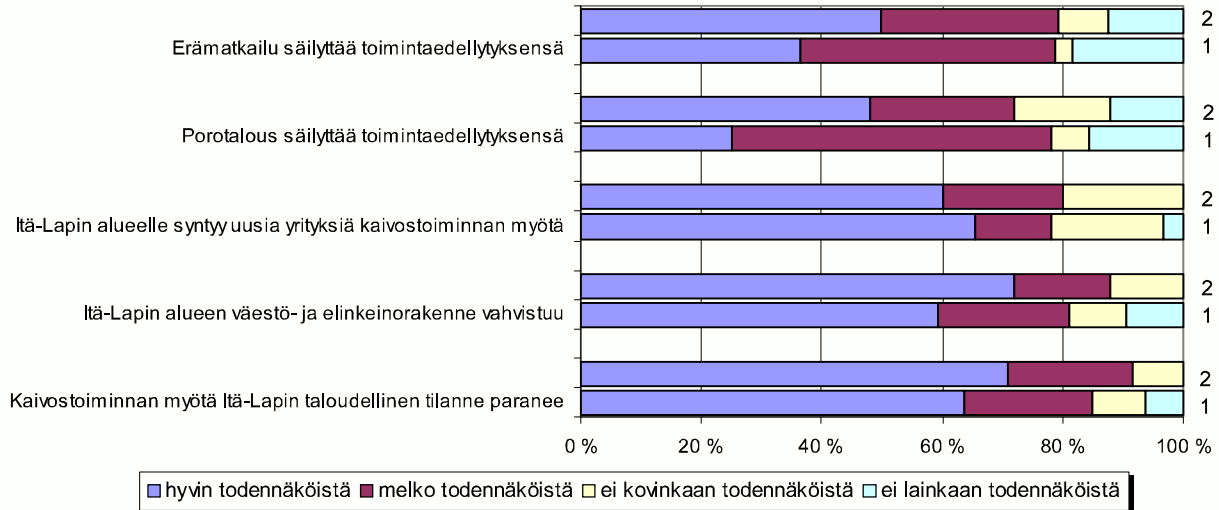

1= pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat 2= YVA-ryhmät

Hankevaihtoehdot 1 ja 2: Kaikki toiminnot Suomessa

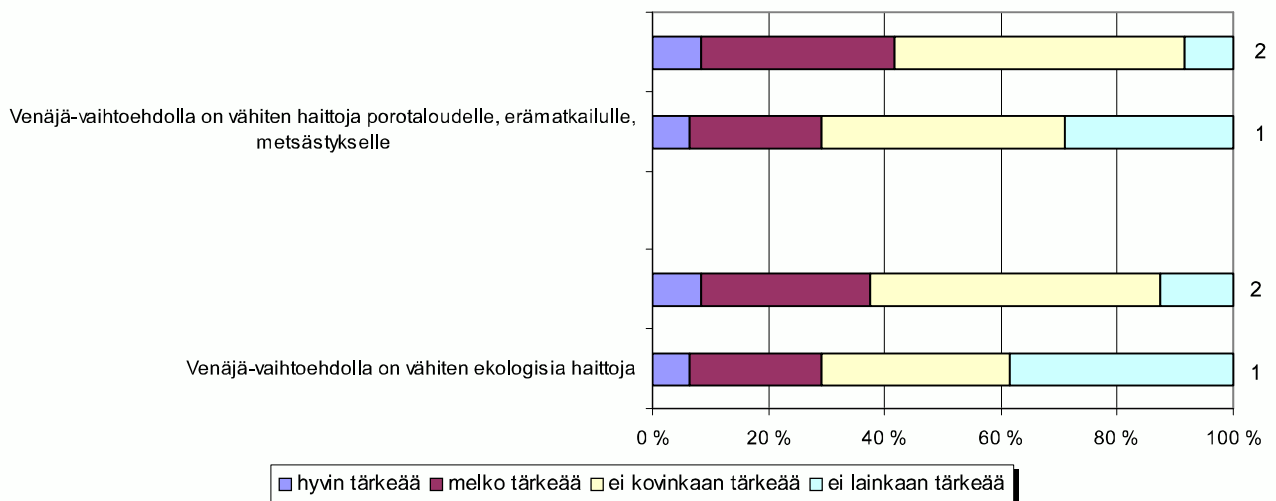

Hankevaihtoehdot 1 ja 2: Miten todennäköisenä Soklin kaivoshankkeen vaikutuksina pidätte seuraavia asioita?

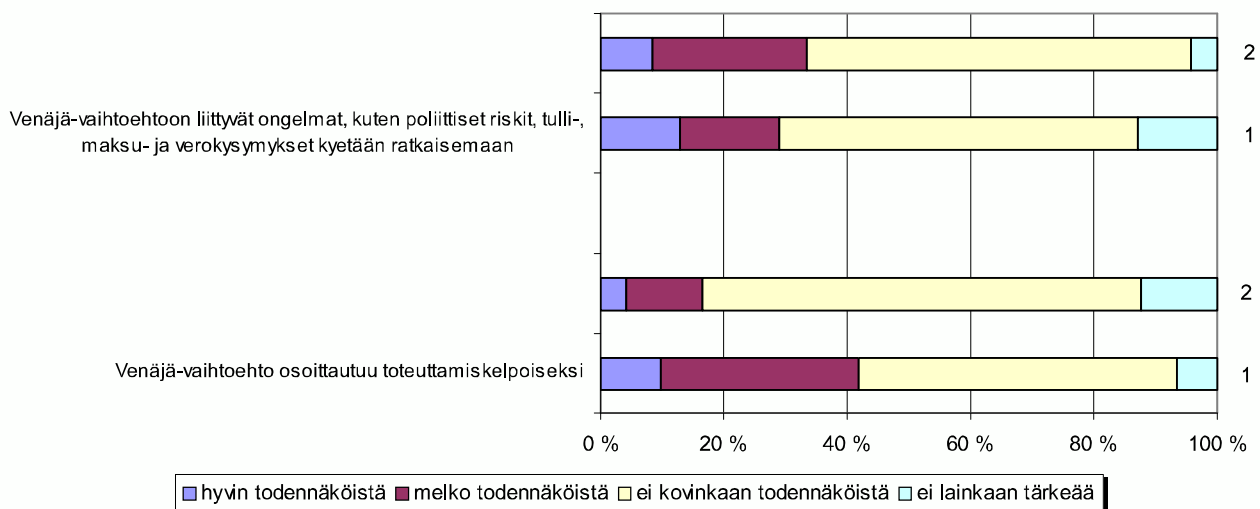
1= pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat 2= YVA-ryhmät

Hankevaihtoehto 3: Miten tärkeänä pidätte seuraavia asioita?

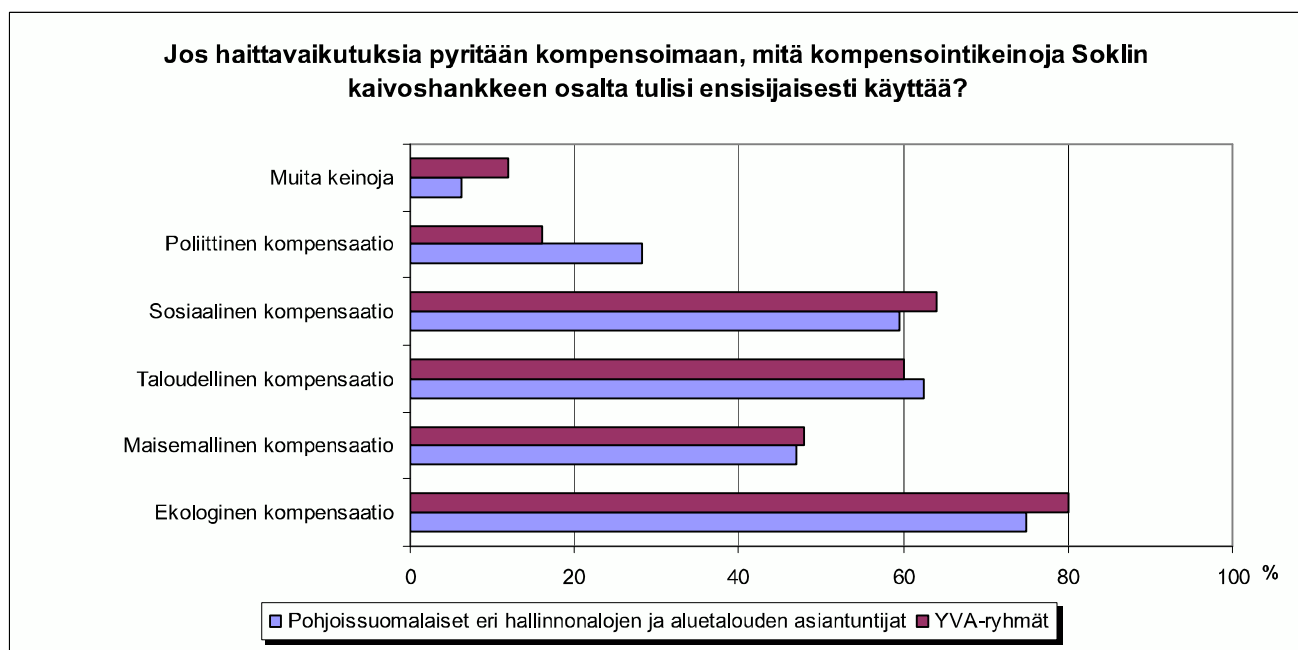
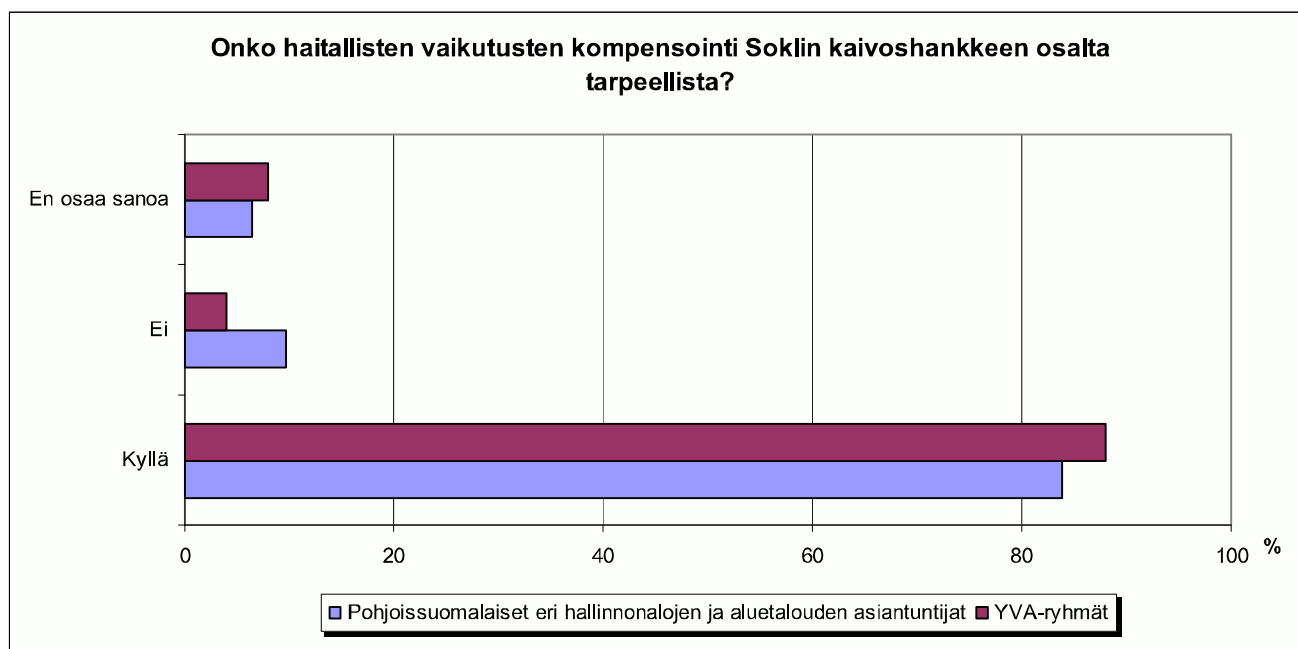

1= pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat 2= YVA-ryhmät

Hankevaihtoehto 3: Miten todennäköisenä pidätte seuraavia asioita?

1= pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat 2= YVA-ryhmät

Webropol-kyselyjen tulokset: avovastausten vertailu

10. - 30.11. 2009 toteutettiin Internet-pohjainen Webropol-kysely Soklin kaivoshankkeen sosioekonomisten vaikutusten arvioinnin tueksi. Kyselyn kohderyhminä olivat kaivoshankkeen seuranta-, ohjaus- ja pienryhmät sekä pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat. Kyselyt on tehty erikseen em. ryhmille. Kyselylomakkeet on esitetty tämän raportin liitteinä (liitteet 1 ja 2). Kyselylomakkeiden asiasisältö ja kysymykset noudattavat kuitenkin pitkälti samaa linjaa. Seuraavassa on esitetty lyhyt yhteenveto molempien kyselyiden tuloksista.

Suurin osa asiantuntijajoukolle suunnatun kyselyn vastaajista toimii valtion (41 %) tai kunnan (34 %) hallinnossa, mutta pieni osa kuuluu esimerkiksi kansalaisjärjestöihin. Kyseinen asiantuntijajoukko kokee tuntevansa Soklin kaivoshankkeen erittäin hyvin tai hyvin ja suurin osa vastaajista on saanut tietoa hankkeesta työnsä kautta.

Soklin kaivoshankkeen merkitys

Suurin osa vastaajista on samaa mieltä koskien väitettä, että Soklin kaivoshankkeen toteutuminen on erittäin tärkeää Itä-Lapin alueelle. Hankkeen merkityksestä koko Pohjois-Suomelle annetaan hieman vähemmän painoarvoa kuin Itä-Lapin alueelle. Noin reilut puolet vastaajista on hieman tai täysin eri mieltä koskien väitteitä, että malmin jatkojalostus Venäjällä Kovdorissa on hyväksyttävissä, jos se voidaan taloudellisesti osoittaa perustelluksi tai että se on taloudellisesti kannattavaa ja jos se tuo merkittävästi uusia työpaikkoja ja verotuloja Itä-Lappiin. Suurimman osan mielestä Suomen valtion tulee tukea Soklin kaivoshanketta infrastruktuurin osalta Soklin etäisestä sijainnista johtuen ja että Soklin etäinen sijainti vaikeuttaa työvoiman saatavuutta. Suurin osa vastaajista on eri mieltä koskien väitteitä, että hankkeesta tulisi luopua sen suurten haitallisten ympäristövaikutusten vuoksi tai että Soklin etäinen sijainti tekee hankkeen toteuttamisesta epätodennäköisen.

Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että Itä-Lapin alueella ei ole riittävästi osaavaa työvoimaa tarjolla. Kysyttäessä sitä, onko Itä-Lapin alueella riittävästi asuntoja tarjolla työntekijöille, yksityisiä palveluja ja julkisia palveluja noin puolet vastaajista on samaa mieltä ja puolet eri mieltä. Suurin osa vastaajista on kuitenkin sitä mieltä, että Itä-Lapin alueella on riittävästi vapaa-ajan palveluja tarjolla.

Kysyttäessä mitä muuta Itä-Lappi voi tarjota Soklin kaivoshankkeelle, mainittiin mm. seuraavia asioita: erämaisuus, luonnon virkistyskäyttömahdollisuudet, vakaa toimintaympäristö, sitoutunut työvoima ja yhteistyökyky. Etäisen sijainen ja harvan asutuksen todettiin muutamissa vastauksissa olevan myös myönteinen asia, tällöin hankkeelle ei koidu niin helposti asutuksen tms. paineita. Yhden vastaajan mielestä ”Soklin kaivoshanke tarjoaa onnistuneen mallin siitä, miten poroelinkeino ja kaivoselinkeino pystytään sovittamaan yhteen”. Toisaalta vastauksissa tuli esille muutamia hieman vastakkaisia näkemyksiä: ”Itä-Lappi tarjoaa vapaan temmellyskentän siirtomaapolitiikkaa harjoittavalle monikansalliselle yhtiölle.”

Soklin kaivoshankkeen eri vaihtoehtojen sosioekonomiset vaikutukset rakentamis- ja tuotantovaiheessa Itä-Lapissa

0-vaihtoehto: Kaivoshanke ei toteudu

Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että Soklin alueen luonnon ja porotalouden toimintaedellytyksien säilyminen nykyisellään on tärkeää. Pohjoissuomalaiset eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijat antavat kuitenkin edellä mainituille hieman vähemmän painoarvoa. Myös

erämatkailun toimintaedellytysten säilymistä pidetään hyvin tai melko tärkeänä (70–80 % vastaajista).

Selvästi suurin osa vastaajista pitää todennäköisenä sitä, että Itä-Lapin väestö- ja elinkeinorakenne heikkenee edelleen ja Savukosken kuntatalouden tila sekä elinkeinorakenne heikkenevät, jos kaivoshanke ei toteudu. Vastaajien joukossa on hieman vastakkaisia näkemyksiä siitä, tuleeko alueelle myöhemmässä vaiheessa uusi kaivostoimija. Noin puolet vastaajista pitää tätä todennäköisenä ja toinen puoli taas ei todennäköisenä vaihtoehtona.

Hankevaihtoehdot 1 ja 2: kaikki toiminnot Suomessa

Lähes kaikki vastaajat ovat sitä mieltä, että on tärkeää, että kaivoshanke toteutuu kokonaisuudessaan Suomessa. Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että on hyvin tai melko todennäköistä, että kaivostoiminnan myötä Itä-Lapin taloudellinen tilanne paranee ja että Itä-Lapin alueen väestö- ja elinkeinorakenne vahvistuu. Suurin osa vastaajista myös pitää todennäköisenä, että Itä-Lapin alueelle syntyy uusia yrityksiä kaivostoiminnan myötä. Vastaajat pitävät myös todennäköisenä, että porotalous ja erämatkailu säilyttävät toimintaedellytyksensä kaivoshankkeen myötä (70–80 % vastaajista pitää hyvin tai melko todennäköisenä).

Soklin kaivoshankkeen toimintavaiheessa voidaan soveltaa erilaisia työssäkäyntimalleja, kuten vuorotyö ja asuminen työaikana asuntolassa kaivosalueella, tai päivittäinen työssäkäynti vakinaiselta asunnolta. Kysyttäessä parasta mallia asumiselle, suurimman osan vastaajien mielestä ei ole olemassa yhtä oikeaa vaihtoehtoa. Monen vastaajan mielestä riippuu mm. työntekijöiden elämäntilanteesta, miten halutaan asua. Esimerkiksi perheellisille arvellaan olevan paras vaihtoehto päivittäinen työssäkäynti vakinaiselta asunnolta. Tämä vaatisi vastaajien mielestä mm. asumisen laadun nostamista Savukoskella ja naapurikunnissa. Tällöin kuntiin saataisiin myös lisää asukkaita. Toisaalta vastaajien mielestä on lähes yhtä tärkeää, että on olemassa asuntoloita tms. väliaikaisia asuntoja, koska kaikki työntekijät eivät välttämättä halua muuttaa pysyvästi Savukoskelle tai eivät halua kulkea päivittäin kaukana töissä.

Hankevaihtoehto 3: osa hankkeen toiminnoista toteutetaan Venäjällä

Suurin osa vastaajista ei pidä kovinkaan tai lainkaan tärkeänä sitä, että Venäjä-vaihtoehdolla on vähiten ekologisia haittoja tai vähiten haittoja porotaloudelle, erämatkailulle ja metsästykselle (n. 60–70 % vastaajista). Suurin osa vastaajista ei pidä lainkaan tai ei ollenkaan todennäköisenä, että Venäjä-vaihtoehto osoittautuu toteuttamiskelpoiseksi. Vastaajien kesken tässä on kuitenkin eroa siinä, että pohjoissuomalaisista eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijoista noin 60 % ei pidä tätä lainkaan tai ollenkaan todennäköisenä ja pienryhmäläisistä taas noin 80 % ei pidä tätä lainkaan tai ollenkaan todennäköisenä. Suurin osa vastaajista ei pidä myöskään todennäköisenä sitä, että Venäjä-vaihtoehtoon liittyvät ongelmat, kuten poliittiset riskit, tulli-, maksu- ja verokysymykset kyetään ratkaisemaan.

Lähes kaikki vastaajat pitävät Venäjä-vaihtoehtoa huonona. Perusteluina ovat erityisesti se, että vaihtoehto tuo selvästi vähiten työpaikkoja ja tuloja Itä-Lappiin. Toisaalta vastaajien mielestä mm. hankkeen mukanaan tuomat ympäristöhaitat sekä haitat porotaloudelle ja erämaamatkailulle jäävät Suomen puolelle.

Haitallisten vaikutusten ehkäisy ja kompensointi

Haitallisten vaikutusten kompensointi on lähes kaikkien vastaajien mielestä Soklin kaivoshankkeessa tarpeellista. Kolme tärkeintä kompensointikeinoa ovat ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kompensatio. Myös maisemallista kompensatiota pidetään melko tärkeänä.

Useat vastaajat mainitsevat porotalouden ja erämaamatkailun harjoittamismahdollisuuksien säilyttämiseksi kaivoshankkeen ja sen vaatimien alueiden rajaamista mahdollisimman pieneksi. Lisäksi vastaajien mielestä haitat porotaloudelle on helpointa korvata taloudellisella kompensoinnilla, kun todelliset haitat on ensin todettu yhdessä toiminnanharjoittajan kanssa. Muutamien vastaajien mielestä kaivostoiminnan aiheuttamia haittoja porotaloudelle ja erämatkailulle ei voida korvata mitenkään, koska sen aiheuttamat tuhot ovat niin suuria. Muutamien pohjoissuomalaisen eri hallinnonalojen ja aluetalouden asiantuntijoiden mielestä taas korvaaminen on turhaa, koska porotalous ja erämatkailu myös hyötyvät hankkeesta markkinoiden parantuessa.

Suurimman osan mielestä Soklin kaivoshankkeella ei ole suurta merkitystä alueen imagolle, tai jopa niin, että alueen imago paranee, kun alueen taloudellinen tilanne paranee. Ehkäisykeinoiksi mahdollisille imagomenetyksille mainitaan mm. seuraavia: hyvä ja ennakoiva suunnittelu, avoin tiedottaminen sekä vaikutusalueen rajaaminen mahdollisimman pieneksi. Lisäksi mainittiin varsinaisia haittojen kompensointikeinoja kuten maisemointi ja kalaistutukset. Muutamien vastaajien mielestä paras haittojen ehkäisykeino on, että kaivosta ei avata ollenkaan.

Vuoropuhelu ja sen toimivuus YVA:ssa

Suurimman osan mielestä YVA-prosessi on ollut positiivinen asia. Positiivisina asioina mainittiin erityisesti YVA:n toimiminen vuorovaikutuksen foorumina sekä se, että sidosryhmien huolet ovat tulleet tietoon. Lisäksi vastaajien mielestä YVA-prosessi toi hyvin tietoa hankkeesta ja sen vaikutuksista. Muutama vastaaja esitti negatiivisia kannanottoja YVA-prosessista, mm. tavallisen kansalaisen huonoista vaikuttamismahdollisuuksista.

Pienryhmätyöskentely koettiin yleensä ottaen positiiviseksi asiaksi, vastaajien mielestä keskustelua syntyi ja myös roolijako koettiin pääosin onnistuneeksi. Toiminnan puutteiksi/kehittämiseksi mainittiin seuraavia: toiminta jäi melko vähäiseksi ja koettiin, että ryhmien vaikutusmahdollisuudet ovat pieniä ja haittojen lieventämismahdollisuuksien pohtiminen jäi melko vähälle.

Kysyttäessä, onko YVA:ssa aloitettua vuoropuhelua tarpeen jatkaa, lähes kaikkien vastaajien mielestä on tarpeen jatkaa. Perusteluina esitetään mm. kansalaisten tiedonsaanti hankkeesta ja sen suunnittelusta sekä hankkeen ympäristövaikutuksista ja kansalaisten vaikuttamismahdollisuus (mm. haittojen kompensoimisessa). Muutamien vastaajien mielestä vuoropuhelua ei ole järkeä jatkaa, koska vaikuttamismahdollisuuksia ei todellisuudessa ole.

Suurin osa kyselyyn vastaajista oli positiivisella kannalla vuoropuhelusta ja sen toimivuudesta. Muutaman vastaajan mielestä vaikutusmahdollisuudet jäivät kuitenkin liian vähäiseksi ja mm. porotalous korostui liikaa.

Soklin kaivoshankkeeseen liittyviä tulevaisuuden näkökohtia

Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että porotalouden toimintaedellytykset heikkenevät jossain määrin esimerkiksi aluemenetysten vuoksi, mutta kaivoshanke ei olisi kuitenkaan täydellinen kuolinisku porotaloudelle. Muutamien vastaajien mielestä porotalous saattaisi hyötyä hankkeesta mm. lähimarkkinoiden parantuessa. Muutama vastaaja taas on täysin vastakkaista mieltä, heidän mielestään porotalous tulee kärsimään merkittävästi kaivoshankkeesta.

Kysyttäessä, millaisena vastaajat näkevät luonto- ja erämatkailun tulevaisuuden Itä-Lapissa, jos Soklin kaivoshanke toteutuu, esittävät ihmiset melko erilaisia näkemyksiä. Osa vastaajista on sitä mieltä, että kaivoshankkeella on positiivisia vaikutuksia luonto- ja erämatkailulle. Perusteluina on mm. tiestön paraneminen ja sitä kautta parempi saavutettavuus, alueen tunnettavuuden paraneminen

sekä kiinnostus kaivoshankkeeseen. Osa vastaajista on sitä mieltä, että matkailu kärsii vain tietyillä kaivostoiminnan vaatimilla alueilla, mutta muutoin siitä ei ole haittaa. Muutama vastaaja taas on sitä mieltä, että luonto- ja erämatkailu kärsii selvästi aluemenetysten ja erämaisen imagon menetyksen kautta.

Suurimman osan mielestä Itä-Lapin alueen imagoa synkistää mm. huono työllisyys- ja taloustilanne. Useiden vastaajien mielestä Soklin kaltaisten hankkeiden avulla alueen tilanne saataisiin kohenemaan. Toisaalta erityisesti YVA:n osallistuneet ryhmät korostavat luonnon ja matkailun merkitystä alueella ("Itä-Lapin imago on puhdas ja erämainen porotalousalue"). Monien vastaajien mielestä matkailu ja sen edelleen kehittäminen on tuonut piristysruisketta alueelle.

Suuri osa vastaajista on sitä mieltä, että Soklin kaivos pitäisi saada mahdollisimman pian avattua ja sen hyötyjä alueelle odotetaan kovasti. Kommenteissa korostetaan myös sitä, että kaivoshankkeeseen liittyviä asioita on jatkossa käsiteltävä avoimessa hengessä ja yhteistyössä.